

Den gådefulde mår

Kun få kan prale af at have set en skovmår i Danmark.
Måren er nemlig menneskesky og nataktiv.

Den gådefulde mår

Skovmåren er på mange måder et gådefuldt dyr. Vi ved, at den er der, og at den først og fremmest findes i store, gamle løv- og blandskove. Men vi ved ikke, hvor mange der er. Kun at skovmåren er så sjælden, at den er på den danske rødliste over truede dyr og har været fredet siden 1930'erne.

Den lille mår er vanskelig at få at se i naturen, fordi den er aktiv om natten og lever i løvskove, hvor den mest opholder sig oppe i træerne. Samtidig er den sky og holder sig langt væk fra mennesker og menneskelig beboelse. I modsætning til sin fætter, husmåren, der både kommer i det åbne land og i nærheden af huse.

Skovmåren er en fremragende klatrer, som ubesværet kan suse op og ned ad træstammerne. Den er så hurtig, at den kan fange et egern! Skovmåren er et mårdyr og er derfor i familie med bl.a. ilderen, grævlingen, lækatten og odderen. Den er ikke kræsen med føden, men lever mest af gnavere, fugle og insekter.

Det meste af tiden tilbringer skovmåren oppe i træerne, og her føder den også sine unger. Typisk finder den en hulning i et gammelt løvtræ og bygger sig en hule der. Eller den bruger gamle rovfuglereder eller sammensunkne trækroner som redested.

Timer fødslen

Skovmåren har en særlig evne til at time ungerne ankomst. Parringen foregår i juni-august, og efter parringen går det befrugtede æg i dvale, så fostret først begynder at udvikle sig i senvinteren. Ungerne – dem er der som regel tre til fem af – fødes som regel i april, hvor der igen er masser af mad. Denne form for timing kaldes forsinket drægtighed og er en kunst, som kun nogle få pattedyr mestrer, bl.a. bjørnen.

Af udseende kan skovmåren minde meget som sin nære slægtning, husmåren. Den er ca. en halv meter lang, når man tæller den buskede hale på 25 cm med. Fra maj til juni har den sommerpels, som er mørkebrun, kort og

ru, mens vinterpelsen, som vokser ud i oktober, er tyk og glansfuld. Skovmåren kan kendes fra husmåren ved, at den har en gullig plet på halsen, hvor husmårens plet er næsten hvid. Desuden har den følsomme knurhår omkring den sorte snude, og ørerne er store og trekantede.

På jagt efter skovmår i Odsherred

Redekasser skal lokke skovmåren frem.

Findes der skovmår i Odsherred eller ej? Det spørgsmål har Skov- og Naturstyrelsen, Vestsjælland, sat sig for at besvare i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening.

De sidste par måneder har skovløber Morten Bidstrup fra Skov- og Naturstyrelsen, Vestsjælland, været rundt i distriktets skove for at finde egnede steder til 20 redkasser, der skal lokke skovmåren til – hvis den altså er i skoven.

Redekasserne er specialdesignede til

skovmåren og indgår i Danmarks Naturfredningsforenings Projekt Skovmår. Kassen har indgang i bunden, så skovmåren kan smutte op ad stammen og direkte ind i redekassen, som bliver placeret højt oppe i et træ i seks-otte meters højde. Fra udlandet er der eksempler på, at det er lykkedes at lokke skovmår til at yngle i redkasser. Biolog Bo Håkansson fra Danmarks Naturfredningsforening fortæller:

– Vi har fået tegninger fra en engelsk organisation, der har brugt dem med succes,

så vi ved, de virker. I den kommende tid vil vi sammen med Danmarks Miljøundersøgelser søge at sætte særlige anordninger på kasserne, så vi kan tage prøver af pelsen med henblik på DNA-analyser.

Blåstempling af skoven

– Både jeg selv og flere af mine kolleger mener, at vi har set skovmåren. Men ingen af os er sikre, så vi er spændte på at finde ud af, om den virkelig findes i vores skove, fortæller Morten Bidstrup.

FOTO: LARS GEJL/BIOFOTO

Hvis man færdes i skoven en tidlig forårmorgen, kan man være heldig at få skovmåren at se i daggryet, hvor den stadig er aktiv. Hvis man hører en flok krager eller råger skræppe voldsomt op, kan der være en skovmår på færde. Det er før set, at en flok krager forfølger en skovmår under højlydt skræppen.

Hvis skovmåren viser sig at findes i Odsherred, vil Morgen Bidstrup tage det som en slags blåstempling af skovdriften:

– Skovmåren er jo en krævende art, som godt kan lide varieret og naturrig skov med gamle hule træer osv. Og som kræver, at der er mange byttedyr i skoven. Så hvis skovmåren er her, er det tegn på et rigt dyre- og planteliv i skoven, siger skovløberen.

Han understreger også, at hvis der skulle vise sig at være skovmår i en eller flere af skovene i området, vil Skov- og Naturstyrelsen Vestsjælland gerne give det lille dyr de bedste betingelser. Fx ved at lade flere træruiner stå i skoven og sørge for, at stier ledes uden om de områder, hvor skovmåren yngler.

Projekt Skovmår

Med Projekt Skovmår har Danmarks Naturfredningsforening sat sig for at løse skovmårens gåde. Det sker i samarbejde med Danmarks Miljøundersøgelser og Zoologisk Museum. Projektet skal skaffe mere viden om skovmåren og dens færden og kaste lys over, hvad der truer skovmåren i den danske natur. Alt sammen for om muligt at skabe bedre levevilkår for det sjældne dyr.

Redekasserne er bare et hjørne af projektet. Foruden i Odsherred er der en bl.a. sat redekasser op i skove under Stiftelsen Sorø Akademi.

Desuden har Projekt Skovmår indfanget fem skovmår i fælder og givet dem radiosendere på for at undersøge deres færden i naturen. Det viser sig, at skovmåren slet ikke kommer i det åbne land for at søge føde, kun for at komme videre til andre skove. Den søger udelukkende føde i skoven.

Ifølge biolog Bo Håkansson fra Danmarks Naturfredningsforening er der flere forhold, som kan gøre livet vanskeligt for skovmåren:

- Mangel på ynglelokaliteter.
Husmåren yngler i gamle træer.
- Det opdeltede landskab med langt mellem skovene gør det vanskeligt for skovmåren at sprede sig.
Genetiske undersøgelser skal vise, om skovmåren lever i isole-rede og dermed sårbare bestande.
- Konkurrence fra husmåren.

Biologen fortæller videre, at det er planen, at Projekt Skovmår skal danne grundlag for et forslag til en forvaltningsplan for skovmåren, som Danmarks Naturfredningsforening håber, at Vildtforvaltningsrådet vil tage op.

FOTO: METTE M. BIRCH